

واکاووی ابعاد

نشست ورشو

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
معاونت رسانه

بهمن ۱۳۹۷

וְעַתָּה יְהוָה
וְעַתָּה יְהוָה
וְעַתָּה יְהוָה
וְעַתָּה יְהוָה

دلایل انتخاب لهستان برای برگزاری نشست چیست؟

یکی از پرسش‌های مطرح پیرامون نشست ورشو دلیل انتخاب لهستان برای برگزاری این اجلاس است. در واقع چرا واشنگتن به‌رغم داشتن متحدان کلاسیک و مهم در اروپا نظیر: انگلیس، فرانسه و آلمان، یک کشور اروپای شرقی را برای برگزاری این نشست ضدایرانی انتخاب کرده است؟ در حقیقت یکی از دلایل انتخاب لهستان برای برگزاری نشست، نزدیکی این کشور به واشنگتن و هراس آن از مسکو به‌ویژه بعد از بحران اوکراین است. در واقع لهستان از تعرض روسیه به سرزمین خود هراس دارد به همین دلیل به آمریکا متمایل شده و سعی کرده است در کنار واشنگتن بایستد. لهستان تحت حاکمیت دولت راست‌گرا به لحاظ نظامی مانند سایر کشورهای اروپای شرقی به دنبال تقویت روابط با آمریکا است. لهستان همچنین از آمریکا درخواست کرده که پایگاه نظامی دائمی در این کشور برای مقابله با نفوذ روسیه ایجاد کند. آندره دودا، رئیس‌جمهور لهستان در کنفرانس مطبوعاتی با رئیس‌جمهور آمریکا گفت که این پایگاه می‌تواند «پایگاه ترامپ» نامیده شود. پس از آن بود که ترامپ دستور بازنگری در هزینه نیروهای نظامی آمریکایی مستقر در آلمان را صادر کرد؛ نشانه‌ای از آنکه او احتمالاً نگاه به شرق اروپا دارد و قصد دارد نیروهای آمریکایی بیشتری را در این منطقه مستقر کند. در حقیقت لهستان با پذیرش برگزاری نشست ضدایرانی می‌خواهد تا زمانی که ترامپ در قدرت باشد حداکثر امتیازات را از واشنگتن کسب کند.

علاوه بر آن از زمانی که حزب راست‌گرای «قانون و عدالت» در سال ۲۰۱۵ در لهستان به قدرت رسید، این کشور در موضوعات مختلفی به‌ویژه موضوع مهاجرت با اتحادیه اروپا دچار

اختلاف نظر شده و در سایه اختلافات دونالد ترامپ با کشورهای اروپایی، سعی می‌کند به آمریکا نزدیک‌تر شود. دولت جدید لهستان حتی در موضوع برجام نیز در عین حمایت ظاهری از این توافق، در بحث تحریم‌ها در کنار آمریکا قرار گرفت. جاکب کژاپوتوویژ، وزیر امور خارجه این کشور پس از خروج آمریکا از برجام به طور واضح خواستار احترام اتحادیه اروپا به تحریم‌های آمریکا شد. وی همچنین بیان داشت که ورشو مخالف هر اقدامی است که باعث تضعیف تحریم‌های آمریکا شود، تشویق شرکت‌ها به ادامه فعالیت در ایران را مانع اثرگذاری تحریم‌ها خواند. بر همین اساس، اشتراک دیدگاه لهستان با آمریکا بر سر مسئله ایران و همچنین مسائل مورد اختلاف میان کشورهای اروپایی و دونالد ترامپ را می‌توان دلیل اصلی انتخاب این کشور به عنوان میزبان نشست ضدایرانی دانست. به عنوان می‌توان به اظهارات وزیر خارجه لهستان در نشست ورشو در راستای جلب توجه و حمایت واشنگتن اشاره کرد. وی در اظهاراتی ضدایرانی گفت: «در پی نقش غیرسازنده ایران در منطقه، از نتایج احتمالی برنامه هسته‌ای این کشور نگران است.»

اهداف کشورهای شرکت کننده در نشست ورشو چیست؟

مایک پومپئو، وزیر خارجه آمریکا قبل از برگزاری نشست مدعی شد که نمایندگان بیش از ۷۰ کشور مختلف از قاره‌های آسیا، آفریقا و اروپا قرار است در نشست ورشو شرکت کنند اما تنها حدود ۶۰ کشور در این نشست حضور یافتند. البته هر کدام از کشورهای شرکت کننده در نشست ورشو اهداف خاصی را دنبال می‌کنند. اکثر کشورهای شرکت کننده در نشست ورشو

را کشورهای عربی و کشورهای اروپای شرقی تشکیل می‌دهند. همان‌گونه که انتظار می‌رفت بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی از جمله افراد حاضر در اجلاس ضدایرانی ورشو بود. در کنار رژیم صهیونیستی، بسیاری از کشورهای عربی منطقه در نشست ورشو حضور داشتند. این کشورها و در رأس آنها عربستان سعودی، امارات و بحرین به دلیل اختلافات منطقه‌ای با ایران، قدرت نظامی و موشک‌های ایران را تهدیدی علیه منافع ملی خود می‌دانند و از هر فرصتی برای اعمال فشار علیه تهران استفاده می‌کنند.

هدف کشورهای اروپای شرقی نظیر: مجارستان، لیتوانی، لتونی و غیره برای شرکت در اجلاس ورشو متفاوت از بازیگران کشورهای عربی است. آنها بیش از آن که به مسائل مرتبط با ایران توجه داشته باشند، نگران افزایش قدرت روسیه هستند. بنابراین دلیل حضور آنها در اجلاس ورشو به رهبری آمریکا، بر خورنداری از حمایت کاخ سفید در مواجهه با تهدیدات مسکو است.

در طرف دیگر ماجرا باید به کشورهای غایب در اجلاس، نیات و اهمیت آنها اشاره کرد. عدم شرکت نمایندگان برخی کشورهای منطقه همچون عراق، سوریه، ایران، لبنان، ترکیه و فلسطین در نشست ورشو حاکی از آن است که آمریکایی‌ها حتی در منطقه غرب آسیا نیز قادر به ایجاد ائتلاف علیه تهران نبوده‌اند. غایبان بزرگ اجلاس ورشو، نمایندگان روسیه و چین هستند که با سیاست‌های دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در زمینه‌های مختلف مخالف‌اند. در همین راستا، واسیلی نبنزیا، نماینده روسیه در سازمان

ملل بعد از پایان نشست ضد ایرانی ورشو، این نشست را بی ارزش خواند و مخالفت مسکو با مواضع ضد ایرانی واشنگتن را تکرار کرد. اندیشکده آمریکایی استراتفور نیز درباره دلیل عدم حضور وزرای خارجه اکثر کشورهای جهان در نشست ورشو نوشت: «بخشی از دلایل عدم حضور وزرای خارجه ناشی از این واقعیت است که آمریکا این نشست را تبدیل به یک اجلاس ضد ایرانی کرده بود.»

پیامدهای نشست ورشو

تشدید سیاست ایران هراسی

اگرچه قبل از برگزاری نشست ورشو مقامات لهستان و مقامات آمریکایی از عدم تمرکز نشست بر موضوع ایران تاکید کردند و اعلام نمودند در این نشست مسائل و تحولات منطقه‌ای از جمله تحولات سوریه، یمن و فلسطین مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد اما سلسله مواضع شرکت کنندگان در این نشست نشان از آن دارد که برخلاف ادعای مقامات واشنگتن، یافتن راهکار جدیدی برای رویارویی با جمهوری اسلامی ایران، هدف اصلی از برگزاری نشست ورشو بوده است.

در واقع محور اصلی نشست ورشو ایران بود و بُعد ایران هراسی در این نشست بسیار برجسته بود. وزیر خارجه لهستان در سخنرانی آغازین کنفرانس ورشو از برنامه هسته‌ای و «نقش غیرسازنده منطقه‌ای» ایران ابراز نگرانی کرد و اقدامات ایران در اروپا را نیز محکوم کرد. مایک پمپئو،

وزیر خارجه ایالات متحده آمریکا گفته است که جهان «بدون مقابله با ایران به صلح و امنیت در خاورمیانه دست نمی‌یابد». موضوع «مقابله با ایران» پیش از اظهارات پمپئو با گفته‌ای از بنیامین نتانیاهو بحث‌انگیز شده بود. حساب کاربری نتانیاهو در توئیتر به نقل از او نوشت اهمیت نشست ورشو در آن است که رژیم صهیونیستی و کشورهای عربی فرصت دارند درباره «پیشبرد منافع مشترک در زمینه جنگ با ایران» بحث کنند. نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در یک ویدئو که پیش از آغاز کنفرانس ورشو پخش شده گفته است که او در ورشو می‌کوشد با شرکت‌کنندگان عرب هدف مشترک انجام «جنگ با ایران» را پیش برد.

مایک پنس، معاون رئیس‌جمهور آمریکا در بخشی از سخنرانی خود در نشست ضد ایرانی ورشو در راستای سیاست ایران‌هراسی با بیان اینکه ایران برای موجودیت رژیم صهیونیستی ایجاد خطر می‌کند، مدعی شد: «ایران در حال برنامه‌ریزی برای حذف اسرائیل از روی زمین است و به دنبال راه‌انداختن یک هولوکاست دیگر است». وی در ادامه ادعاهایش تهران را بزرگ‌ترین تهدید علیه صلح و امنیت در خاورمیانه خواند.

تسریع روند عادی‌سازی روابط اعراب و رژیم صهیونیستی

نشست ورشو به رغم ادعای مقامات آمریکایی نه عرصه‌ای برای یافتن راهکاری برای مبارزه با تروریسم بلکه عرصه‌ای برای تسریع روند عادی‌سازی روابط کشورهای عرب با رژیم صهیونیستی است. با برگزاری نشست ورشو مشخص شد که هدف اصلی از این نشست عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی و مباحثات تل‌آویو به مسابقه میان کشورهای عربی برای

این عادی‌سازی بوده است. به بیان دیگر یکی از ویژگی‌های بارز نشست ورشو تلاش برای عادی‌سازی روابط اعراب با رژیم صهیونیستی بوده است. مایک پنس، معاون رئیس جمهور ایالات متحده از حضور کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس در کنار رژیم صهیونیستی در کنفرانس امنیت و آینده صلح در خاورمیانه در لهستان ابراز خرسندی کرد. تایمز اسرائیل نوشت، مایک پنس چهارشنبه شب در حاشیه ضیافت شام حاضران در کنفرانس ورشو گفت: «امشب که نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی و رهبرانی از بحرین، عربستان سعودی و امارات عربی متحده دور یک میز جمع شده‌اند، من معتقدم که ما در حال آغاز عصر تازه‌ای هستیم.» نمایندگان کشورهای عربی و نخست وزیر رژیم صهیونیستی در مراسم عکس گروهی حاضران در نشست ورشو هم حضور داشتند.

مایک پمپئو، وزیر خارجه آمریکا نیز به حضور کشورهای عربی در کنار رژیم صهیونیستی اشاره کرد و گفت: منافع مشترکی میان عربستان سعودی، امارات، بحرین، اردن و اسرائیلی‌ها در این رابطه وجود دارد و همه آنها به این درک رسیدند که کشورهای شان با تهدیداتی از سوی ایران مواجه هستند.

در راستای تسریع عادی‌سازی روابط اعراب و رژیم صهیونیستی بنیامین نتانیاهو در حاشیه نشست ورشو با یوسف بن علوی، وزیر خارجه عمان دیدار کرد. نتانیاهو در اظهاراتی در شبکه‌های اجتماعی تصریح کرد، این دیدار راه را در مقابل قدرتهای بسیار دیگری فراهم می‌کند تا برای انجام آنچه که شما انجام دادید، ترتیب اثر دهند، یعنی تاکید بر گذشته را رها کنند و به سمت آینده بروند. قدرتهای بسیاری از جمله قدرتهایی که اینجا در کنفرانس

حضور دارند، همچون شما عمل می‌کنند. در راستای عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی عبدالله بن زاید، وزیر امور خارجه امارات از «حق اسرائیل برای دفاع از خود» گفته است و «خالد بن احمد» وزیر امور خارجه بحرین تأکید کرد که «رویارویی با تهدید ایران از مسئله فلسطین مهم‌تر است.»

تشدید شکاف اروپا و آمریکا

یکی از ویژگی‌ها و پیامدهای مهم اجلاس ورشو تشدید شکاف بین آمریکا و اروپایی‌ها بوده است. هایکو ماس و ژان لودریان وزرای خارجه آلمان و فرانسه در این اجلاس حضور نیافتند و جرمی هانت، وزیر امور خارجه انگلیس نیز از قبل شرکت خود را تنها در کمیته یمن این کنفرانس مشروط کرد. مهم‌تر از همه عدم حضور فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا است که رسماً جدایی دو سوی ائتلاتیک را به تصویر می‌کشد. به طور کلی اغلب کشورهای عضو اتحادیه اروپا از اعزام وزرای خود به این نشست ضدایرانی خودداری کرده و هیئت‌هایی سطح پایین‌تر را به این کنفرانس نمایشی اعزام کرده‌اند.

در همین راستا علی‌واعظ، مدیر پروژه ایران در اندیشکده گروه بین‌المللی بحران درباره کنفرانس ورشو معتقد است که بعید است آمریکا بتواند در این نشست به هدف خود دست یابد، زیرا گرچه بسیاری از کشورهای اروپایی در ارتباط با برنامه موشکی ایران و همچنین نقش ایران در منطقه با آمریکا هم‌نظر هستند، اما آنها با رویکرد یک جانبه آمریکا در قبال ایران و ارزیابی حداکثری آمریکا درباره اینکه همه شرارت‌های منطقه زیر سر ایران است، موافق و

همراه نیستند.

شکاف در این زمینه میان آمریکا و اروپا در این مورد است که طرف‌های امضاکننده توافق هسته‌ای با ایران بر خلاف ترامپ می‌خواهند که این توافق را حفظ کنند. که شامل آلمان، بریتانیا، فرانسه، اتحادیه اروپا، روسیه و چین می‌شود. در این راستا، اتحادیه اروپا تلاش می‌کند تا سازوکار مالی که به این کشورها اجازه دهد تا به رابطه بازرگانی با ایران ادامه دهند را با ارز دیگری غیر از دلار اجرایی کند. مایک پنس، معاون رئیس‌جمهور آمریکا در نشست ورشو از این اقدام با عنوان گامی ناسازگار یاد کرد. او گفت: «کشورهای سراسر خاورمیانه و همچنین کشورهایی که همین جا در اروپا هستند، باید مایل به دنبال کردن رهبری ایالات متحده آمریکا باشند و از توافق هسته‌ای ایران (برجام) خارج شوند و به انزوای اقتصادی و دیپلماتیک ایران ادامه دهند.» در واقع استدلال‌های آمریکا درباره لزوم اتخاذ مواضع سرسختانه علیه ایران در همراه کردن بسیاری از مقام‌های اروپایی با این مواضع بار دیگر شکست خورده است.